

1. Wat geloof ik? | a. God, Jezus en de Heilige Geest

kernwoord: Kerst

Wordt 't nog wat met Kerst?

bijbelgedeelte: Lukas 1:26-38

Bijlagen

Bijlage bij introductie 2 (3.2) – Brandend van verlangen

Hieronder vind je de omschrijvingen van de kaarsen die je nodig hebt bij introductie 2, hoe je die kaarsen maakt en de bijbehorende verhalen. De omschrijving van de vorm vind je in het programma.

Vraagtekenkaars

De kaars – Leg een lange, dunne bloemsteekkaars even in een bak warm water, wacht totdat hij zacht wordt, buig hem dan in de vorm van een vraagteken, neerleggen op een koud oppervlak om weer uit te harden.

Het verhaal – Ik heb zo mijn vragen bij dat oude kerstverhaal. Een baby in een voerbak... daar kun je toch niet meer mee aankomen?! Leuk voor je als je er romantische gevoelens bij krijgt. Zwijmel dan lekker weg. Geniet ervan, zou ik zeggen. Maar het zal de wereld niet veranderen. Kerst? Ik heb zo mijn vragen. Ik verwacht er niet zo veel van!

Stompje

De kaars – Een afgebrande kaars.

Het verhaal – Of ik wat verwacht met Kerst? Nou, m'n bed! Kijk, man, ik ben moe, opgebrand. Weet je wel hoe leraren je net voor de vakantie nog met van alles vermoeien? Nog even werkstuk zus, rep zo. Enne... tja, ook nog een paar feestjes gehad. Nee, met Kerst wordt 't alleen een boom, een paar kaarsen en... mijn bed, lekker uitslapen. Ik verwacht niks bijzonders dus.

Dubbele kaars

De kaars – Twee lange, dunne bloemsteekkaarsen even in een bak warm water leggen, wachten tot ze zacht worden, dan beide kaarsen tegelijk boven en onder vastpakken en met enkele slagen om elkaar heen draaien, even plat neerleggen om uit te harden.

Het verhaal – Of het nog wat wordt met Kerst? Mwah, 'k weet niet. Of eigenlijk: soms weet ik het wel, soms ook niet. Soms ben ik enthousiast, dan geloof ik echt dat Kerst iets betekent, ook voor mij. Maar even later twijfel ik weer. Want wat merk je er eigenlijk van dat Jezus gekomen is? Of ik wat verwacht met kerst? Ik ben dubbel dus.

Gouden kaars

De kaars – Een chique, gouden kaars.

Het verhaal – Wow... bijna Kerst... great! Ik verlang ernaar. Weet je, ik vind het altijd weer bijzonder, die kerstgeschiedenis. Al die mensen die erin voorkomen, ze hebben vast van te voren nooit verwacht dat ze dit zouden meemaken. Neem nu die herders, die waren gewoon aan het werk. Die wijzen ook trouwens. En Simeon, die kon er alleen maar van dromen. En Maria, dat is helemaal een verhaal apart! Daarom vind ik Kerst bijzonder, een gouden feest! Ik verwacht er veel van. Eigenlijk denk ik: wie weet, het zou voor mij ook een gouden kans kunnen zijn. God kan toch ook met mij zo iets bijzonders doen?!

Witte kaars

De kaars – Een doorsnee, witte kaars.

Het verhaal – Oké, ik ben dus een beetje heel gewoon, niks bijzonders. Een kaarsje zoals er miljoenen zijn, geen helder licht. Ik ben iemand die nogal onopvallend z'n gang gaat, braaf z'n huiswerk doet. Ik ben gewoon gewoon dus. En Kerst, dat wordt voor mij ook gewoon gewoon. Niks bijzonders. Daar ben ik het type niet voor. En daar heb ik geen mogelijkheden voor. O, ik geloof best dat het kerstverhaal bij anderen iets groots teweeg zal brengen. Maar bij mij? Echt niet, ik zou niet weten hoe!

Kaars zonder lont

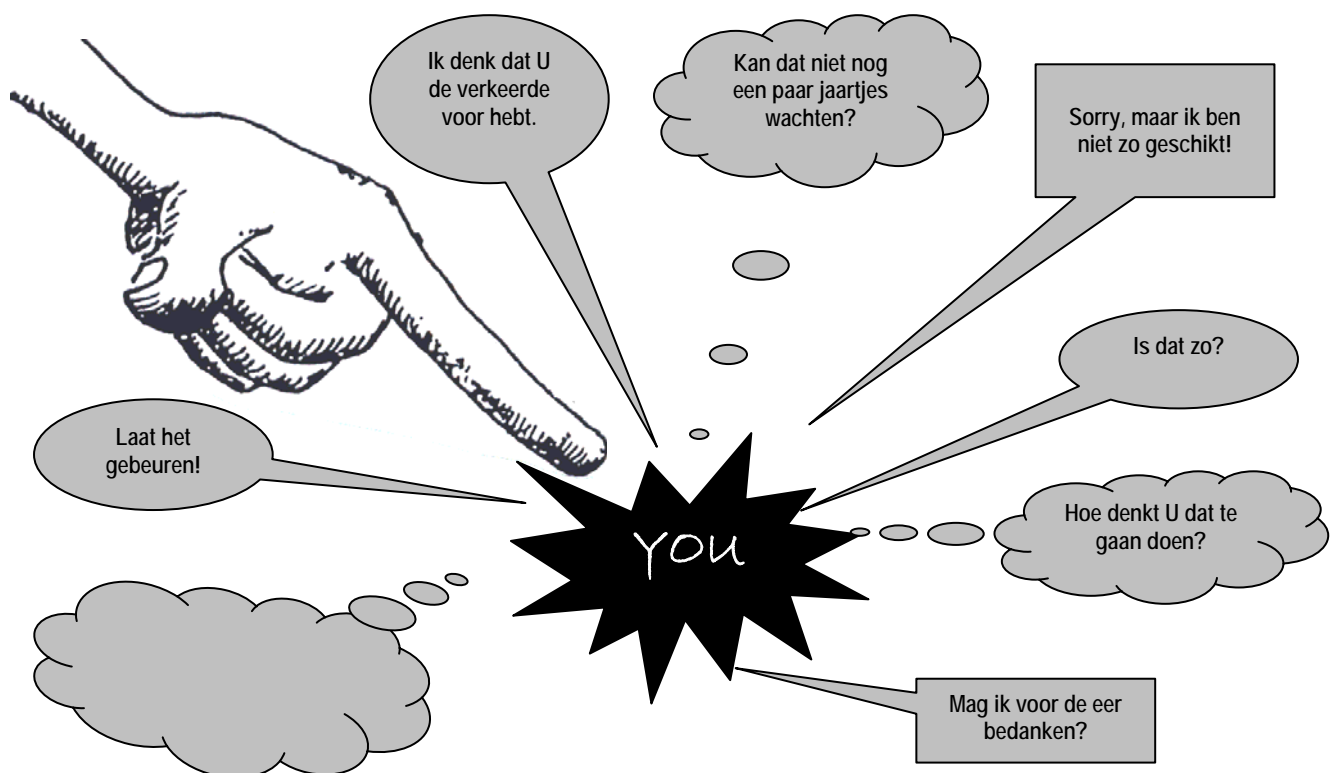
De kaars – Knip van een kaars het lont af.

Het verhaal – Kerst? Nou, ik zal dit jaar mijn partijtje weer meespelen. Kerstballen met glitters, lekker eten, gezellig doen met de familie, naar de kerstnachtdienst. Nee, mijn kaarsje is van de partij. Zo lijkt het heel wat, toch? Alleen de sneeuw ontbreekt nog aan het ideaalplaatje. Toch mis ik wat. Ik doe wel mee, maar 't is een soort van nep. D'r zit geen brandend hart achter. En daar verlang ik naar, dat zou ik zo graag willen: dat het licht aangaat, dat God zegt: 'En nu ga ik bij jou iets groots doen!'

Bijlage bij bijbelstudie 1 (4.1) – M & M

Hieronder vind je kopieerbare werkbladen die te gebruiken zijn bij bijbelstudie 1 (4.1). Het blad op deze pagina kun je gebruiken bij stap 1 en 2. De bladen op de volgende pagina's kun je gebruiken bij stap 3. Dit blad is tweemaal geplaatst: op het eerste blad is de Herziene Statenvertaling gebruikt, op het tweede blad is gebruik gemaakt van de Nieuwe Bijbelvertaling. Kies de vertaling die jij in jouw groep wilt gebruiken. De verdere omschrijving van deze vorm vind je in het programma.

M & M

Lukas 1:26-38 (Nieuwe Bijbelvertaling)

26 In de zesde maand zond God de engel Gabriël naar de stad Nazaret in Galilea,
27 naar een meisje dat was uitgehuwelijkt aan een man die Jozef heette, een afstammeling van David. Het meisje heette Maria.
28 Gabriël ging haar huis binnen en zei: 'Gegroet Maria, je bent begenadigd, de Heer is met je.'
29 Ze schrok hevig bij het horen van zijn woorden en vroeg zich af wat die begroeting te betekenen had.
30 Maar de engel zei tegen haar: 'Wees niet bang, Maria, God heeft je zijn gunst geschonken.
31 Luister, je zult zwanger worden en een zoon baren, en je moet hem Jezus noemen.
32 Hij zal een groot man worden en Zoon van de Allerhoogste worden genoemd, en God, de Heer, zal hem de troon van zijn vader David geven.
33 Tot in eeuwigheid zal hij koning zijn over het volk van Jakob, en aan zijn koningschap zal geen einde komen.'
34 Maria vroeg aan de engel: 'Hoe zal dat gebeuren? Ik heb immers nog nooit gemeenschap met een man gehad.'
35 De engel antwoordde: 'De heilige Geest zal over je komen en de kracht van de Allerhoogste zal je als een schaduw bedekken. Daarom zal het kind dat geboren wordt, heilig worden genoemd en Zoon van God.
36 Luister, ook je familielid Elisabet is zwanger van een zoon, ondanks haar hoge leeftijd. Ze is nu, ook al hield men haar voor onvruchtbaar, in de zesde maand van haar zwangerschap,
37 want voor God is niets onmogelijk.'
38 Maria zei: 'De Heer wil ik dienen: laat er met mij gebeuren wat u hebt gezegd.' Daarna liet de engel haar weer alleen.

- Onderstreep met één kleur wat de engel tegen Maria zegt.
- Welke uitspraak van de engel vind je het mooist?
- Heeft God iets vergelijkbaars ooit tegen jou gezegd?
- Onderstreep nu met de andere kleur waar je iets terugvindt van Maria's reactie.
- Welke reactie van Maria vind je het meest te begrijpen?
- Welke reactie van Maria kun je je dus echt niet voorstellen?
- Welke reactie van Maria vind je het mooist?
- Zet een uitroepteken bij die stukjes in de tekst die ook voor jou zouden kunnen gelden.

M & M

Lukas 1:26-38 (Herziene Statenvertaling)

26 In de zesde maand werd de engel Gabriël door God gezonden naar een stad in Galilea die Nazareth heette,
27 naar een maagd die ondertrouwd was met een man die Jozef heette, uit het huis van David; en de naam van de maagd was Maria.

28 En toen de engel bij haar binnengekomen was, zei hij: Wees gegroet, begenadigde. De Heere is met u. U bent gezegend onder de vrouwen.

29 Toen zij hem zag, raakte zij in verwarring over wat hij zei, en zij vroeg zich af wat de betekenis van deze groet kon zijn.

30 En de engel zei tegen haar: Wees niet bevreesd, Maria, want u hebt genade gevonden bij God.

31 En zie, u zult zwanger worden en een Zoon baren en u zult Hem de naam Jezus geven.

32 Hij zal groot zijn en de Zoon van de Allerhoogste genoemd worden, en God, de Heere, zal Hem de troon van Zijn vader David geven,

33 en Hij zal over het huis van Jakob Koning zijn tot in eeuwigheid en aan Zijn Koninkrijk zal geen einde komen.

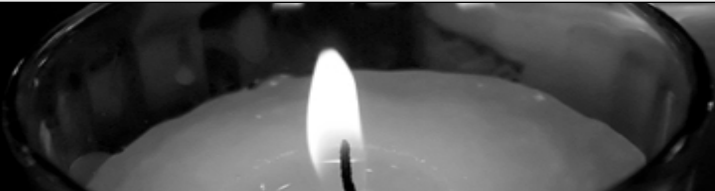
34 Maria zei tegen de engel: Hoe zal dat mogelijk zijn, aangezien ik geen gemeenschap heb met een man?

35 En de engel antwoordde en zei tegen haar: De Heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen. Daaom ook zal het Heilige Dat uit u geboren zal worden Gods Zoon genoemd worden.

36 En zie, uw nicht Elizabeth is eveneens zwanger van een zoon, in haar ouderdom. Dit is de zesde maand voor haar, die onvruchtbaar genoemd werd.

Want geen ding zal bij God onmogelijk zijn.

38 Maria zei: Zie, de dienaress van de Heere, laat met mij geschieden wat u gezegd hebt. En de engel ging van haar weg.

-
- Onderstreep met één kleur wat de engel tegen Maria zegt.
  - Welke uitspraak van de engel vind je het mooist?
  - Heeft God iets vergelijkbaars ooit tegen jou gezegd?
  - Onderstreep nu met de andere kleur waar je iets terugvindt van Maria's reactie.
  - Welke reactie van Maria vind je het meest te begrijpen?
  - Welke reactie van Maria kun je je dus echt niet voorstellen?
  - Welke reactie van Maria vind je het mooist?
  - Zet een uitroepteken bij die stukjes in de tekst die ook voor jou zouden kunnen gelden.

Bijlage bij verwerking 3 (5.3) – Het verhaal van...

Hieronder vind je twee kerstverhalen die te gebruiken zijn om het thema te illustreren.

- **Dank U voor de vlooiën** – Maria aanvaardde Gods boodschap met geloof en bereidwilligheid. Iets dergelijks zou gezegd kunnen worden van Corrie ten Boom en haar zus Betsie. Wie zich net als deze gewone, eenvoudige vrouwen leert overgeven, zal versteld staan.
  - **De wonderlijke Kerst van vader Panov** – Panov wilde graag grootse en bijzondere wonderen van God zien, maar ontdekte dat God in de bereidwillige en gelovige opstelling van deze schoonmaker grootse dingen deed in het leven van anderen.
- Gebruik één van beide verhalen naast nog een andere verwerking (5.1).

Dank U voor de vlooiën

De familie ten Boom uit Haarlem biedt tijdens de tweede wereldoorlog onderdak aan Joden. Op een gegeven moment wordt er een inval in het huis gedaan, en vader ten Boom wordt met zijn twee dochters Betsie en Corrie (hun moeder is al lang overleden) weggevoerd. Betsie en Corrie worden met een goederentrein naar vrouwenkamp Ravensbrück gebracht.

Als ze aankomen, staan ze bovenop een heuvel en kijken ze neer op een grauwe verzameling barakken, met een betonnen muur eromheen en drie rijen hoogspanningsdraden. Het is zomer. Het gras is groen, de vogels fluiten en daar ligt dus het beruchte kamp voor vrouwelijke gevangenen op hen te wachten. Corrie en Betsie huiveren als ze de ijzeren hekken door lopen. Op de muren zijn doodskoppen geschilderd.

Flakbij is een rij waterkranen waar de vrouwen opaf stormen. Twee dagen lang hebben ze in de goederentrein doorgebracht. Die was zo afgeladen vol, dat ze niet op een fatsoenlijke manier hebben kunnen zitten. Het was er heel benauwd, en het stonk er afschuwelijk omdat er geen wc was. Toen de deuren open gingen, konden de vrouwen niet meer op hun benen staan. Eindelijk krijgen ze nu de kans het stinkende vuil van zich af te wassen bij de kranen, totdat een groep bewaaksters hen verder jaagt, het kamp in.

Door een wonder weet Corrie haar Bijbel onder het oog van de bewakers mee te smokkelen onder haar jurk.

Na een verblijf van enkele weken in een barak voor nieuwelingen, worden ze naar een andere barak gebracht. Daar zullen ze voorlopig blijven. De ramen zijn kapot en met papier en doeken afgeplakt. Daarom is het schemerdonker in de zaal. Het beddengoed is vuil en stinkt zurig. Er staan geen aparte bedden, maar vierkante stellages, drie verdiepingen hoog. Ze zijn tegen elkaar aangeschoven; hier en daar zijn er nauwe gangetjes tussendoor. Corrie en Betsie moeten zich aan zo'n stelling omhoog hijsen om bij hun slaapplek te komen. De slaapplekken zijn bedekt met stro, en het is er zo laag dat ze niet rechtop kunnen zitten. Er zijn al veel vrouwen, en die zitten er absoluut niet op te wachten om hun krappe slaapplek met nieuwelingen te delen. Het lijkt wel een mierennest. Als ze eindelijk een plekje hebben gevonden, voelen ze zich misselijk van de stank.

Plotseling schiet Corrie omhoog. Ze stoot haar hoofd tegen het dak boven zich. Ze voelde iets in haar been bijten. 'Vlooiën!', roept ze vol afschuw uit. 'Betsie, het stikt hier van de vlooiën!' Het lijkt wel, dacht Corrie, alsof het Betsie niets uitmaakt dat ze in dit concentratiekamp is. Ze is een gevangene in een afschuwelijk concentratiekamp, waar elke dag vrouwen stierven door ontberingen, maar haar geest is vrij.

Op een avond staan Betsie en Corrie samen in de rij voor het eten. Betsies ogen tintelen van de pret. 'Je ziet eruit alsof er iets leuks aan de hand is', zegt Corrie. Betsie antwoordt: 'Weet je,

Corrie en Betsie kruipen over het stro naar een plekje waar het wat lichter is, en Corrie laat de plek zien waar ze gebeten is. 'Betsie', jammert ze, 'hoe kunnen we hier ooit leven?'

Betsie zegt kalm: 'Laten we eens kijken wat we moeten doen.' Het duurt even voordat Corrie begrijpt dat ze aan het bidden is. Corrie verbaast zich meer en meer over haar zus. Ze straalt rust en blijdschap uit, temidden van de hel van Ravensbrück. 'Ik weet het al!', roept Betsie dan. 'De Heer heeft het ons vanmorgen al laten zien, toen we in de bijbel lasen. Zoek het nog eens op.' Corrie pakt haar bijbel en slaat in het schemerdonker de bladzijden om. Ze leest voor: 'Verblijdt u te allen tijde, bidt zonder ophouden, dankt God in alles, want dat is de wil Gods in Jezus Christus.' (1 Thessalonicensen 5:16-18) Betsie straalt. 'Dat is het Corrie! Dat is Zijn antwoord. Dank onder alles! Dat kunnen we toch doen! We kunnen meteen beginnen God te danken, ook in deze barak.'

Corrie kijkt om zich heen. 'Waar wil je voor danken?', vraagt ze. Ze ziet niets dan vuiligheid, ellende en wanhoop. 'Bijvoorbeeld voor het feit dat we hier sámen zijn. En dat we een bijbel hebben.' Ze beginnen om de beurt te danken. 'Dank U dat we onze bijbel nog hebben. Dank U dat hier zoveel vrouwen zijn om te vertellen over U. Dank U dat U wéét dat het hier zo vol is en stinkt en dat er vlooiën zijn, maar zelfs deze situatie kunt U gebruiken voor iets goeds.' Corrie kijkt Betsie verbijsterd aan. 'Betsie, dat kan niet! Dat is onmogelijk. Hoe kan God nu een vlo gebruiken voor iets goeds?', roept ze vol afschuw uit.

De weken gaan voorbij. Om vier uur 's morgens moeten ze opstaan om te werken in de fabriek, elf uur per dag. Ze moeten graven. Voor Corrie is het werk zwaar, maar Betsie is er slechter aan toe. Vooral als de grond zwaar is van de regen, kan Betsie maar kleine beetjes aarde scheppen. Er zijn altijd bewaaksters in de buurt om te zien of ze wel hard genoeg werken.

's Avonds zijn ze vrij. Dan is er nergens in de slaapzaal een bewaakster te vinden. Dan houden ze bijbelstudies met de vrouwen.

Op een gegeven moment wordt Betsie ziek. Ze hoest bloed en krijgt koorts. Pas als ze boven de veertig graden koorts heeft, mag ze naar de ziekenafdeling. Drie dagen later is ze weer terug op de slaapzaal, bij Corrie. Ze wordt bij de breigroep ingedeeld. Deze groep wordt niet streng bewaakt, en dat geeft Betsie de kans ook bij deze vrouwen bijbelstudies te houden. Ze hebben nooit begrepen waarom ze zoveel vrijheid op de slaapzaal hebben en waarom daar helemaal geen bewaaksters zijn. Ik weet nu waarom. Vanmiddag ontstond er een verschil van mening over de maten van de sokken die ze aan het breien zijn. Ze vroegen aan een bewaakster of ze ons wilde helpen. Maar ze wilde niet! Ze wilde geen stap binnen de deur zetten en de andere bewaaksters ook niet. Weet je waarom?

.....
kernwoord: Kerst

Betsie kon niet helpen dat haar stem triomfantelijk klonk. 'Omdat er zoveel vlooiën zijn! Vlooiën!' Meteen denkt Corrie terug aan het dankgebed van Betsie. Doordat er vlooiën op de slaapzaal waren, konden ze dus ongestoord bijbelstudies houden! Dank onder alle omstandigheden, zelfs voor vlooiën... Betsie overleeft het kamp Ravensbrück niet. Corrie komt door een wonder vrij en vanaf die tijd vertelt ze in de hele wereld van Gods nabijheid in het kamp en de bijzondere dingen die Hij

gedaan heeft in het leven van haar en haar familie. Ook verandert ze samen met Duitse christenen een Duits concentratiekamp in een herstellingsoord. Dit is bedoeld voor mensen die voor Hitler gewerkt hebben, zoals bewakers, politie en soldaten. Zij zouden eigenlijk haar vijanden moeten zijn, maar door het voorbeeld van Betsie en de kracht van God heeft zij liefde voor hen gekregen

De wonderlijke Kerst van vader Panov

Lang geleden, bijna te lang geleden voor mensenheugenis, leefde er een oude schoenmaker. Zijn huis was heel ver weg, bijna onvoorstelbaar ver, in een klein Russisch dorpje.

Hij heette Panov. Maar niemand noemde hem Panov, of meneer Panov, of zelfs schoenmaker Panov; overal in het dorp stond hij bekend als vader Panov, omdat iedereen hem zo aardig vond. Vader Panov was niet erg rijk - het enige wat hij in de wereld bezat, was een kleine kamer met een raam dat uitzicht bood op de Dorpsstraat. In die ene kamer woonde hij, sliep hij en maakte hij schoenen.

Erg arm was hij ook niet. Hij had alle gereedschappen die een schoenmaker nodig heeft; een prachtige gietijzeren kachel om zijn eten op te koken en zijn handen bij te warmen; een fijne rieten stoel om in te zitten en in te dommelen; een behaaglijk bed met een lappendeken en een olielampje dat een gezellig licht verspreidde als het duister werd. En er waren zoveel mensen die nieuwe schoenen lieten maken of hun oude schoeisel lieten opknappen en verzolen, dat vader Panov altijd genoeg geld had om brood te kopen bij de bakker, koffie bij de kruidenier en kool bij de groenteman om zijn lievelingssoep te maken.

Dus vader Panov was best tevreden - meestal.

Meestentijds glinsterden zijn ogen blij door zijn kleine, ronde brillette en hij zong en floot en had voor iedere voorbijganger een opgewekte groet.

Maar op deze bijzondere dag was dit alles anders. Vader Panov stond treurig voor het raam van zijn winkeltje en dacht aan zijn vrouw, die lang geleden gestorven was en aan zijn zoons en dochters, die allemaal groot waren geworden en naar elders vertrokken. Het was de avond voor Kerstmis en alle mensen waren gezellig thuis in de familiekring. Vader Panov tuurde de Dorpsstraat in en zag achter de helder verlichte ramen kaarsen en lampen en kerstbomen. Hij hoorde het gelach en gegil van kinderen die spelletjes deden. De vage geur van gebraden vlees drong door de kieren bij de deur en het raam van zijn winkeltje.

'Och, och', zei vader Panov, terwijl hij aan de punten van zijn lange, grijze snor trok en langzaam zijn hoofd heen en weer bewoog. 'Och, och', en er was niemand die de schittering in zijn ogen achter het kleine brillette met de ronde glazen weer terugbracht.

Vader Panov slaakte een diepe zucht. Daarna deed hij de lamp aan, ging langzaam naar een hoge boekenplank en pakte een oud, bruin boek.

Hij veegde wat snippers leer van de tafel, zette de koffiepot op de kachel, ging in de rieten stoel zitten en begon te lezen. Nu was vader Panov nooit naar school geweest en hij kon niet zo heel goed lezen, zodat hij met zijn vingers langs de regels gleed en de woorden hardop uitsprak.

Hij las het verhaal van Kerstmis. Hij las hoe een klein jongetje, Jezus, werd geboren, niet in een veilig warm huis, maar in een stal, omdat er in de herberg geen plaats was.

'Och, och', mompelde vader Panov, terwijl hij aan de punten van zijn snor trok, 'waren ze maar hier gekomen. Dan hadden ze op mijn lekkere bed kunnen slapen en ik zou het kleine jongetje toegedekt hebben met mijn warme lappendeken. Ik zou graag wat gezelschap hebben en een kindje om mee te spelen.'

Vader Panov stond op en pookte het vuur op. Buiten werd het mistig en donker. Hij draaide de lamp wat hoger. Hij schonk een kop koffie voor zichzelf in en ging verder met zijn boek.

Hij las over rijke mannen, die de woestijn door trokken om het kleine jongetje Jezus geschenken te brengen - geschenken van goud en heerlijk ruikende kruiden.

'Och, och', zuchtte vader Panov, 'als Jezus hier kwam, zou ik niets hebben om aan hem te geven.' Maar opeens glimlachte hij en prettichtjes dansten in zijn ogen achter de ronde brillenglazen. Hij stond op, ging naar dezelfde hoge plank en pakte een stoffige doos met een touwtje erom. Hij maakte de doos open en haalde er een paar hele kleine schoentjes uit. Hij nam in elke hand een schoentje en bekeek ze langdurig. Het waren de mooiste schoentjes die hij ooit gemaakt had.

'Die zou ik hem gegeven hebben', mompelde hij ten slotte en stopte ze toegewijd weer in de doos. Daarna liet hij zijn oude botten behoedzaam weer in de grote rieten stoel zakken. Hij zuchtte diep en boog zich weer over het boek.

Of het nu van de warmte kwam of omdat het al laat was, wie zal het zeggen, maar het duurde niet lang of de magere vinger van vader Panov gleed van de bladzijde, zijn brillette met de ronde glazen zakte van zijn neus en hij viel in slaap.

Buiten werd de mist steeds dikker. Vage figuren gleden voorbij het raam.

Maar de oude schoenmaker dommelde en snurkte zachtjes. Plotseling klonk een stemmetje door de kamer... 'Vader Panov! Vader Panov!'

De oude man schrok op. Zijn grijze snor sidderde. 'Wie is daar?', riep hij en keek verward om zich heen. Hij kon maar weinig zien zonder bril, maar er scheen werkelijk niemand te zijn. 'Vader Panov', zei de stem weer, 'je wenste, dat je me had kunnen zien, dat ik bij je was gekomen in je winkeltje en dat je me een geschenk had kunnen geven. Nu, kijk morgen naar me uit van de vroege ochtend tot de late avond, want ik kom. Pas goed op, zodat je me herkent, want ik zal mijn naam niet noemen.'

Toen was alles stil. Vader Panov wreef in zijn ogen en ging met een schok rechtop zitten. De kachel was bijna uit en de lamp helemaal, maar buiten beierden de klokken alom. Het was Kerstmis.

'Hij was het', zei de oude man tot zichzelf, 'dat was Jezus.'

Nadenkend trok hij aan de punten van zijn snor. 'Misschien was het alleen maar een droom - hoe dan ook, ik zal opletten en ik hoop, dat hij morgen bij me komt. Maar hoe zal ik weten wie hij is? Hij is niet altijd een klein jongetje gebleven; hij is opgegroeid tot een man, een koning; ze zeiden dat hij God zelf was.'

Peinzend schudde de oude man zijn hoofd. 'Och, och', zei hij langzaam, 'ik zal erg goed op moeten letten.'

Vader Panov ging die nacht niet naar bed. Hij zat in zijn rieten stoel, met zijn gezicht naar het raam en keek naar buiten, om vooral maar geen enkele voorbijganger te missen. Beetje bij beetje kropen de zonnestralen over de heuvel en verlichtten de keien van de Dorpsstraat.

Er was nog steeds niemand verschenen.

'Ik zal een lekkere pot koffie maken voor mijn kerstontbijt', zei vader Panov opgewekt tegen zichzelf. Dus hij stookte de houtskool in de kachel op en maakte een grote kroes dampend hete koffie. Maar inmiddels hield hij geen oog van het raam af. Eindelijk, eindelijk kwam er iemand aan: een gestalte verscheen ver op de bochtige straat. Vader Panov drukte zijn gezicht tegen het bevroren vensterglas. Hij was erg

opgewonden, misschien was dat Jezus, die hem kwam bezoeken. Toen deed hij teleurgesteld een stapje terug. De gestalte kwam naderbij, hij sjokte langzaam over de weg. Nu en dan stond hij even stil en sjokte dan weer door. Vadertje Panov kende hem wel - hij was de oude straatveger, die iedere week langskwam met zijn bezem en kruiwagen.

Vadertje Panov voelde zich een beetje boos worden. Hij had wel wat anders te doen dan op de uitkijk staan naar straatvegers. Hij wachtte op God, op de Koning, op Jezus. Hij draaide zich ongeduldig van het raam af en wachtte totdat de oude man gepasseerd zou zijn. Maar toen hij weer naar buiten keek, was de straatveger aan de andere kant van de straat, tegenover zijn winkeltje. De man had zijn kruiwagen neergezet, wreef zijn handen en stampte met zijn voeten. Vadertje Panov kreeg medelijden met hem. De arme straatveger zag er inderdaad erg koud uit. En stel je dat eens voor: werken op eerste kerstdag! Vadertje Panov tikte tegen het raam, maar de oude man hoorde het niet. Daarom liep hij naar de deur en zette deze open. 'Hé!', riep hij uit de deuropening vandaan, 'hé, oude man!'

De straatveger keek bezorgd om zich heen - de mensen behandelden hem vaak erg lelijk vanwege zijn beroep - maar vadertje Panov glimlachte tegen hem.

'Heb je trek in een kop koffie?', riep hij, 'je ziet er uit of je half bevroren bent.'

De straatveger liet zijn kruiwagen direct in de steek.

'Graag', zei hij, terwijl hij het kleine winkeltje binnenkwam. 'Erg vriendelijk van u, erg aardig.'

Vadertje Panov roerde in de grote koffiepot op de kachel.

'Het is het minste wat ik doen kan', zei hij over zijn schouder, 'het is tenslotte Kerstmis.'

De oude man snoof. 'Ik heb van Kerstmis verder niets te verwachten', zei hij. Hij pakte het kopje koffie aan dat vadertje Panov hem aanbood, en schuifelde dichterbij om zich te warmen bij de kachel. Dunne wolkjes stoom stegen op uit zijn vochtige kleren, en een zurige lucht verspreidde zich in de kamer.

Vadertje Panov ging weer op zijn plaats bij het raam staan en keek links en rechts uit over de straat.

'Krijgt u bezoek?', vroeg de oude straatveger nors, 'sta ik in de weg?'

Vadertje Panov schudde zijn hoofd: 'Ik... tja, heb je wel eens van Jezus gehoord?', vroeg hij.

'Dat is dezelfde als God, niet?', vroeg de oude man.

'Hij komt vandaag', antwoordde vadertje Panov.

De oude man staarde hem verbaasd aan, en veegde langzaam zijn neus af aan de mouw van zijn jas. Vadertje Panov vertelde hem wat hem overkomen was. 'Dus daarom sta ik op de uitkijk voor hem', besloot hij zijn verhaal.

De straatveger zette zijn kopje neer en schudde somber zijn hoofd. 'Veel geluk gewenst', zei hij, terwijl hij naar de deur ging, 'en bedankt voor de koffie.' Voor de allereerste keer glimlachte de straatveger. Daarna liep hij gehaast de straat op en pakte zijn kruiwagen op.

Vadertje Panov stond in de deuropening en keek de straatveger na. Hij tuurde naar links en hij tuurde naar rechts. Er was een helder winterzonnetje en de stralen gaven zelfs een beetje warmte en deden het ijs op het raam en op de gladde keistenen smelten.

Er kwamen nu meer mensen op straat; enkele dronken lieden wandelden naar huis na het feest van de afgelopen nacht.

Families in hun mooiste kleding haastten zich voort voor een bezoek aan familie en vrienden. Ze knikten en glimlachten tegen vadertje Panov, die daar in de deuropening van zijn winkeltje stond.

'Prettige Kerst gewenst, vadertje Panov', riepen ze.

En de oude schoenmaker knikte en glimlachte terug, maar hij hield ze niet aan... hij kende ze allemaal bij naam. Hij wachtte op iemand anders.

Hij was net van plan de deur te sluiten en naar binnen te gaan, toen hij iemand zag. Het was een jonge vrouw, moeizaam lopend aan de schaduwkant, dicht bij de muur, met een baby in haar armen. De vrouw was erg mager, ze zag er erg vermoeid uit en haar kleren waren armoedig.

Vadertje Panov keek naar haar; ze was bijna zijn deur voorbij, toen hij plotseling riep:

'Hallo, kom toch even binnen en warm je bij het vuur.'

Geschrokken keek zij op en eerst leek het alsof zij weg wilde rennen. Maar ze zag de prettichjes in de ogen van de schoenmaker, achter zijn brillette met de ronde glazen.

'Erg vriendelijk van u', zei ze, toen hij opzij stapte om haar te laten passeren.

Vadertje Panov haalde zijn schouders op. 'Het is niets bijzonders', zei hij, 'ik vond je er zo koud uitzien. Moet je nog ver?'

'Naar het dorp verderop', antwoordde ze kort. 'Ongeveer zeven kilometer. Ik heb bij de molen gewoond, maar nu heb ik geen geld meer om de huur te betalen. Daarom moet ik naar mijn neef gaan en hem vragen of ik bij hem kan wonen. Ik heb geen man, ziet u.'

Vadertje Panov liep naar de kachel, waar zij stond.

'Wil je wat brood en soep bij me eten?', vroeg hij.

Maar de vrouw schudde trots haar hoofd.

'Een beetje warme melk voor je kindje dan', zei hij, en nam de baby uit haar armen. 'Maak je maar niet bezorgd', lachte hij met prettichjes in zijn ogen, 'ik heb zelf kinderen gehad!'

Hij warmde de melk en voerde het kindje op zijn schoot. Het kind lachte en spartelde met zijn beentjes.

'Och, och', sprak vadertje Panov, terwijl hij zijn hoofd schudde, 'het arme ding heeft geen schoentjes aan.'

'Ik kan ze niet voor hem kopen', zei de jonge vrouw bitter.

Terwijl vadertje Panov het kleintje zat te voeren, kwam er een gedachte bij hem op. Hij probeerde die van zich af te zetten, maar telkens moest hij weer hetzelfde denken. Daarom pakte hij de doos van de hoge plank. De schoentjes die hij zolang geleden gemaakt had, pasten het kind precies. Alsof ze voor hem gemaakt waren.

'Nu dan, die mag jij hebben', zei hij zacht.

De jonge vrouw was overgelukkig. 'Hoe kan ik u ooit danken?', riep zij blij.

Maar vadertje Panov hoorde haar niet eens. Hij keek bezorgd naar buiten.

Zou Jezus voorbij gekomen zijn, toen hij het kindje zat te voeden?

'Is er iets?', vroeg de jonge vrouw vriendelijk.

'Heb je gehoord van Jezus, die met Kerstmis geboren werd?', antwoordde de oude schoenmaker.

Het meisje knikte.

'Hij komt vandaag', zei vadertje Panov, 'dat heeft hij beloofd.'

En hij vertelde haar de droom die hij gehad had - als het een droom was, tenminste.

De jonge vrouw luisterde geduldig, van het begin tot het einde. Ze keek hem aan, alsof het haar allemaal ongelooflijk voorkwam, en ze klopte de oude schoenmaker vriendelijk op de hand en zei: 'Ik hoop, dat uw droom uitkomt. U verdient het, alleen al omdat u zo goed bent geweest voor mij en mijn kind.'

Daarna vervolgde zij haar tocht.

Vadertje Panov deed de deur achter haar dicht, en nadat hij een pan koolsoep had klaargemaakt voor zijn avondmaal, ging hij weer bij het raam zitten.

kernwoord: Kerst

Vele uren verstreken. Mensen kwamen en gingen. Maar Jezus kwam niet. Eindelijk begon vaders Panov te vrezen dat hij er wel geweest was, maar dat hij hem niet herkend had.

Misschien was hij net voorbijgekomen, toen vaders Panov het vuur opstookte om de soep te koken! De oude schoenmaker kon niet langer stilzitten. Hij ging in de deuropening staan en keek naar buiten.

Allerlei mensen liepen zijn winkeltje voorbij: kinderen, oude mannetjes, bedelaars, omaatjes, vrolijke mensen en sombere mensen; hij glimlachte tegen sommigen, knikte tegen anderen en aan bedelaars gaf hij een geldstuk of een stuk brood.

Maar Jezus kwam niet.

Het begon te schemeren, en vaders Panov begon de moed te verliezen. De grijze decembermist kroop de straat in, en spoedig kon hij de vormen al niet meer onderscheiden van de weinige mensen die voorbij het raam kwamen.

Treurig stak de oude schoenmaker zijn olielamp aan, stookte het vuur op en maakte iets voor zichzelf om te eten.

Toen hij klaar was, ging hij terneergeslagen in de grote rieten stoel zitten, pakte zijn boek en begon te lezen. Maar het was hem te zwaar om het hart, en zijn ogen waren te moe om de woorden op de bladzijde te onderscheiden.

'Het was dus toch alleen maar een droom', zei hij treurig in zichzelf. 'Ik wilde het zo graag geloven. Ik wilde zó graag dat hij zou komen.'

Twee dikke tranen welden op achter zijn brillettje en vulden zijn ogen, zodat hij bijna niets meer kon zien.

Opeens leek het of er iemand in de kamer was. Door de tranen heen meende vaders Panov dat hij een groep mensen door de winkel zag lopen. De straatveger was er, en de vrouw met haar kindje - alle mensen die hij die dag gezien en gesproken had.

Terwijl ze hem voorbijliepen, fluisterden ze stuk voor stuk: 'Heb je me niet gezien? Heb je me niet gezien, vaders Panov?'

'Wie ben je?', riep de oude schoenmaker, terwijl hij moeizaam uit zijn stoel overeind krabbelde, 'wie ben je? Zeg het me.'

En toen hoorde hij dezelfde stem als van de vorige nacht, maar waar de stem vandaan kwam, kon vaders Panov niet ontdekken.

De stem zei: 'Ik had honger en jij gaf me te eten, ik had dorst en jij gaf me te drinken, ik was koud en jij liet me binnen. Wat jij vandaag hebt gegeven aan hulp en steun, dat heb je aan mij gegeven!'

Daarna werd alles stil.

De tranen in de ogen van de oude man waren opgedroogd, maar hij zag toch niemand in de kamer.

'Och, och', zei vaders Panov langzaam, terwijl hij de punten van zijn snor omlaag trok, 'hij is dus toch gekomen.'

De oude schoenmaker schudde bedachtzaam zijn hoofd. Toen glimlachte hij en de prettichjes in zijn ogen, achter het brillettje met de ronde glazen, kwamen terug.

Leo Tolstoj

